Technische vragen over lopende agendapunten

Datum	31 oktober 2026
Steller vragen	Bart van Horck - CDA
Over agendapunt	Begroting 2027

Het college wordt verzocht de volgende vraag/vragen* schriftelijk te beantwoorden:

A. Fortgensschool

1. Op welk voorlopig bouwscenario (renovatie, vernieuwbouw of sloop-nieuwbouw) en op welke voorlopige locatie is het nu opgenomen totale investeringsbedrag (o.a. het totaalbedrag zoals vermeld op pagina 132 begroting 2027) voor de Fortgensschool gebaseerd?

Antwoord
We verwijzen hiervoor naar het antwoord op technische vraag 17, gesteld door D66:
"Bij de huidige investering is rekening gehouden met de nieuwbouw van een school op de Prinses Marijkelaan, waarbij tijdelijke huisvesting niet noodzakelijk is. Er is geen rekening gehouden met de sloopkosten voor het gebouw of inrichting van de openbare ruimte (ruimte buiten het schoolplein) of andersoortige kosten die niet binnen de school vallen of het ontwerp van de school."

De kosten die niet in het investeringsbedrag zijn opgenomen zijn hier uitgelaten, omdat nog niet duidelijk is voor wiens rekening deze kosten komen. Dit hangt ook samen met de uiteindelijke inrichting van de Marijkelaan met mogelijke kostendragers, zoals woningbouw. Daarbij dient er eerst een locatieonderzoek uitgevoerd te worden om te bepalen waar de Fortgensschool gehuisvest gaat worden. Het bouwscenario is afhankelijk van de uitkomsten van het locatieonderzoek.

2. Is bij dit bedrag amendement 384 meegenomen? Zo ja, voor welk scenario?

Antwoord
Het investeringsbedrag wordt elk jaar geïndexeerd. De effecten van de besluiten uit amendement 384 worden verwerkt nadat de raad een besluit heeft genomen over het programma van het integrale kindcentrum en de bijbehorende stichtingskosten. Deze zijn nog niet berekend en daarom niet in het investeringsbedrag verwerkt. We verwijzen hier ook naar de antwoorden op de mondelinge vraag van CDA over het investeringsbedrag van het IKC.

3. Wordt en is bij de geboekte bedragen een indexatie toegepast. Zo ja, met welke index en over welke periode?
4. Het college heeft de gehanteerde VNG-indexatie eerder omschreven als "*conservatief*" (antwoorden op de technische vragen Kadernota 2026). Welke indexatie wordt gehanteerd voor de periode tot realisatie? Waarop wijkt deze af en op grond van welke aannames?

Antwoord op 3 en 4
Alle investeringen worden geïndexeerd. De kostenramingen in het IHP zijn gebaseerd op de kengetallen van HEVO. In de kadernota 2026 is voor onderwijs 5,68% opgenomen en bij de kaderbrief 2027 3,57%. We hebben in de begroting 2027 op p.101 aangegeven dat voor scholen de VNG-indexatienorm wordt gehanteerd. We sluiten hiermee aan op de landelijk toegepaste systematiek voor prijsontwikkeling van schoolgebouwen.

5. Kan de onderstaande voorbeeldberekening per bouwscenario getoetst worden en kan per onderdeel aangegeven worden of de bedragen en uitgangspunten juist zijn?

Uitgangspunten die het CDA hanteert bij deze berekening: stichtingskosten volgens Herijkte IHP 2024–2039 (prijspeil 2023), hierin wordt een onderwijsdeel 1.437 m², en een kinderopvang 700 m²; indexatie naar realisatiejaar (2030) met factor 1,27 (Dit is berekend op basis van de ontwikkeling van de VNG-index en de standaardontwikkeling van de inflatie; hierbij houdt het CDA een conservatieve schatting aan, waarbij CDA zich realiseert dat bouwkosten vaak harder stijgen dan VNG-index en standaardinflatievoorspelling); kosten van sloop en tijdelijke huisvesting € 1.300.000 worden volgens eerder raadsbesluit, gedekt uit de bestemmingsreserve onderwijshuisvesting. Deze hebben we in onderstaande berekening daarom niet meegenomen. Voor vernieuwbouw hanteert het IHP een marge tussen de 50-100%. Daarom is voor deze voorbeeldberekening bij vernieuwbouw een percentage aangehouden van 75% van de nieuwbouwprijs.

Onderdeel	Prijspeil 2023	Prijspeil 2030 (× 1,27)
A. Onderwijsdeel renovatie (50%)	€ 2.664.974	€ 3.384.517
B. Onderwijsdeel vernieuwbouw (75%)	€ 3.997.462	€ 5.076.777
C. Onderwijsdeel sloop-nieuwbouw (100%)	€ 5.329.949	€ 6.769.035
D. Kinderopvang (700 m²)	€ 2.595.670	€ 3.296.501
Totaal per bouwscenario (onderwijsdeel + kinderopvang)		
E. Renovatie (A + D)	€ 5.260.644	€ 6.681.018
F. Vernieuwbouw (B + D)	€ 6.593.132	€ 8.373.278
G. Sloop-nieuwbouw (C + D)	€ 7.925.619	€ 10.065.536

Van belang bij deze drie scenario's is dat binnen het IHP er een onderscheid wordt gemaakt tussen de levensduur en de klimaatbestendigheid van de scenariokeuze (renovatie, vernieuwbouw, sloop-nieuwbouw) die gevolgen hebben voor de exploitatielasten van het gebouw. In het IHP is opgenomen dat renovatie geen gebouw op BENG-norm oplevert en betekent dat na 20 jaar vernieuwing bezien moet worden. Uitgangspunt zoals opgenomen in IHP is dat renovatie wordt gekozen wanneer het gebouw ouder is dan 40 jaar en de renovatiekosten van het gebouw lager zijn dan 50% nieuwbouw.

a. Klopt deze berekening? Zo nee, op welke onderdelen wijken de gehanteerde bedragen of uitgangspunten hiervan af, en welke bedragen en uitgangspunten worden dan wel gehanteerd?

b. Kan per bouwscenario aangegeven worden hoe de totale investeringsbehoefte — inclusief kinderopvang en exclusief de uit de reserve gedekte sloop en tijdelijke huisvesting is verwerkt in de investeringsplanning van de Begroting 2027 (€ 5.506.000)?

c. Indien de keuze is om de Fortgensschool te renoveren i.p.v. vernieuwbouw of sloop-nieuwbouw te doen, kan dan aangegeven worden hoe invulling wordt gegeven aan de hogere ruimtebehoefte van de Fortgensschool binnen dat budget? Zijn hier extra kosten voor begroot? *Toelichting: de ruimtebehoefte aan de Fortgensschool is 1437 m2, terwijl de huidige school 1266m2 is. Bij renovatie zal er dus ruimte bijgebouwd moeten worden.*

d. Voor het geval de totalen per bouwscenario hoger uitvallen dan de geboekte investering:

uit welke middelen wordt het verschil gedekt, en in welke begroting is dit verwerkt? Hoe worden hogere rentelasten door een mogelijk hogere lening gedekt op de begroting?

Antwoord 5 a - d
Voor het antwoord op deze vraag verwijzen we naar de antwoorden op de mondelinge vraag van het CDA.
In de begroting nemen we berekeningen op die zijn doorgerekend. Door de toename van variabelen is de onzekerheidsmarge van de investering voor het IKC zo groot geworden dat gekozen is om hiervoor nu geen bedrag in de begroting op te nemen en eerst de benodigde onderzoeken te doen en op basis hiervan besluiten te nemen en doorrekeningen te maken. Ook de actualisatie van de leerlingaantallen in Q1-2 2027 geven beter inzicht in de uiteindelijke ruimtevraag van de school.

De antwoorden op 5b en 5c kunnen we na het locatieonderzoek beantwoorden, hierin wordt de totale huisvestingsvraag uitgewerkt. In het locatieonderzoek worden naast de Fortgensschool ook de Nutsbasisschool en de Emmausschool betrokken, net als aanvullende ontwikkelmogelijkheden zoals woningbouw, kinderopvang of maatschappelijke voorzieningen (peuterspeelzaal). Met deze locatiestudie wordt duidelijk welke scenario's (ruimtelijk en financieel) worden uitgewerkt in een massastudie/schetsontwerp voor de gekozen locatie.

In de beantwoording op de mondelinge vragen geven we aan dat de kadernota 2028 een logisch moment kan zijn om de investering op te nemen. In de antwoorden op de technische vragen 4, 10 en 64 melden we dat we werken met totaalfinanciering, er wordt dus niet voor een investering een afzonderlijke lening afgesloten. Als er wijzigingen in rentelasten zijn wordt het effect in de P&C stukken inzichtelijk gemaakt.

6. De stichtingskosten uit het Herijkte IHP 2024–2039 (prijspeil 2023 en **zonder** financiële gevolgen van amendement 384) bedragen voor het onderwijsdeel bij renovatie € 2.664.974, bij vernieuwbouw € 3.997.462 en bij sloop-nieuwbouw € 5.329.949. Kan per bouwwijze aangegeven worden of de geboekte investering toereikend is? Zo nee, hoe groot is het tekort dan?

Antwoord
Zie het antwoord op vraag 1, 5 en de antwoorden op de mondelinge vraag. Het opgenomen investeringsbedrag voor de Fortgensschool is gebaseerd op nieuwbouw aan de Marijkelaan. Pas na het opleveren van het locatieonderzoek, en de daaropvolgende locatiekeuze kunnen we realistische nieuwe berekeningen maken, gezien de variabelen voor het IKC.

Rioolheffing

7. In de begroting van 2026 is op pagina 56 opgenomen over het IWKP:

   "*Hierbij is afgesproken dat de rioolheffing gedurende de looptijd van het IWKP 2024-2028 jaarlijks met 3,0 procent zal stijgen boven op de inflatiecorrectie.*"

   (…)

   "Het kostendekkingsplan uit het IWKP 2024-2028 is verwerkt in de Begroting 2026. Op dit moment kunnen we nog niets zeggen over de toekomstige financiële gevolgen door noodzakelijke investeringen en het effect op de kostendekkendheid."

   Op pagina 57:

   "De tarieven 2026 stijgen na een onttrekking uit de voorziening rioolheffing van € 450.000 met circa 4,2 procent ten opzichte van 2025. Dit wijkt af van het IWKP 2024-2028, omdat

hierin een stijging van maximaal 3 procent (exclusief inflatie) was afgesproken."

(…)

"*In 2026 zullen wederom inspecties uitgevoerd moeten worden bij pompen, gemalen en leidingen. De uitkomsten daarvan kunnen leiden tot aanpassingen van de uitvoeringsplanning, wat tot een mutatie van de financiële module van het IWKP zal zorgen. Indien dit het geval is, wordt er een tussentijdse aanpassing van het IWKP voorgelegd.*"

Vraag: Zijn er inspecties uitgevoerd en zijn er uitkomsten daarvan geweest naar aanleiding waarvan de heffing meer dan 3% cf afspraak IWKP steeg geweest? Gaf dit aanleiding tot een tussentijdse aanpassing van het IWKP waarover de begroting 2026 melding maakt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord
De vragen over de rioolheffing hebben betrekking op de begroting 2026 en de uitvoering daarvan, bij de begrotingsbehandeling ligt de begroting 2027 voor.
Het percentage van 3% indexatie bij het IWKP is gebaseerd op investeringen en exploitatiekosten die bij vaststelling bekend waren. In de financiële module van het IWKP is bij 6.7 hierover het volgende opgenomen:
"De werkelijke tarieven worden elk jaar opnieuw vastgesteld op basis van de werkelijke prijsindexaties en overige ontwikkelingen in de begroting.
Uit de tabel blijkt dat gedurende het IWKP 2024-2028 het heffingstarief allen jaren zal stijgen 3,00%, waarbij daarnaast nog onttrekkingen vanuit de egalisatievoorziening riolering plaats moeten vinden om gedurende de planperiode op de afgesproken 100% kostendekkend, te komen."
Stijgingen die ontstaan door financiële inzichten na vaststellen van het IWKP leidden dus tot de werkelijke prijsindexaties.

Ook in de begroting 2026 zijn daarom hogere indexatiepercentages opgenomen. De inspecties die in 2026 zijn en worden uitgevoerd zijn nog niet verwerkt in de huidige indexatie. De tussentijdse aanpassingen zijn niet in het beleidsstuk van het IWKP verwerkt, maar wel in alle P&C stukken. Ongeacht een aanpassing van de financiële module moeten alle P&C stukken het meest actuele beeld laten zien en daarom is hierin de sturingsinformatie opgenomen. De monitoring door de raad wordt ondersteund door de jaarlijkse informatiebrieven over voortgang van de uitvoering van het IWKP. Om praktische redenen is de financiële module nog niet gewijzigd, de personele inzet daarop leidt namelijk niet aanvullende sturingsinformatie of inzicht naast de P&C stukken.

De laatste berekeningen en inzichten in het rioleringsstelsel betrekken we bij de ontwikkeling van een nieuw IWKP waar we in 2027 al mee starten, zie ook het antwoord op vraag 11.

8. Is er een tussentijdse aanpassing van het IWKP waarover in de begroting 2026 melding wordt gemaakt voorgelegd aan de raad?

Antwoord
Nee. Via het reguliere P&C-proces zijn mutaties bij fasering van rioleringsprojecten zowel in de tijd als geld ten opzichte van het oorspronkelijke en vastgestelde IWKP 2024-2028 aan de raad voorgelegd.

9. In antwoord op technische vraag 54 (antwoorden technische vragen begroting 2027) wordt gesteld:

"*Wanneer stijgingen van de prijsindexen tot hogere lasten leiden wordt dit zo snel mogelijk in een P&C document verwerkt. In elk P&C document wordt dus het meest actuele financiële beeld gepresenteerd. Bij een financiële wijziging wordt altijd een toelichting gegeven.*"

Om het IWKP te wijzigen is een raadsvoorstel nodig en geen P&C product. Kunt u aangeven in welk P&C-product de tariefwijziging is toegelicht en welk raadsvoorstel is voorgelegd waarin wordt aangekondigd dat afgeweken wordt van de voorgestelde tarieven van het IWKP?

Antwoord
Jaarlijks worden de tarieven van de rioolheffingstarieven door de raad vastgesteld bij de behandeling van de begroting. Indien een tarief voor een bepaald jaar is vastgesteld vindt er geen tussentijdse wijziging van het tarief plaats. Eventuele meerkosten die gemaakt worden in het kader van riolering worden verrekend middels de voorziening riolering. In de voorjaarsnota en najaarsnota worden afwijkingen gerapporteerd en wanneer nodig kan in het lopende jaar met een begrotingswijziging over de inzet van de voorziening worden besloten.

10. In informatiebrief 60 over de voortgang van het IWKP 2024-2028 (eind 2025) wordt aangegeven dat: "*"Vooralsnog is het de verwachting dat, conform het vastgestelde IWKP 2024-2028, het heffingstarief voor de toekomstige jaren met 3% zal stijgen, boven op de werkelijke prijsindexaties."*
    In het IWKP is aangegeven in bijlage 2 dat het tarief van de rioolheffing zonder inzet van de egalisatiereserve van 240,48 (2024) naar 272,38 (2028) zou stijgen.

    Wanneer werd voor het eerst duidelijk dat de toekomstige stijging niet zonder inbreng egalisatiereserve structureel op de 3% te hanteren viel?

Antwoord
In het vastgestelde IWKP 2024 – 2028 is het volgende aangegeven onder 6.7 conclusie: *Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling weer van de tarieven van de rioolheffing op basis van de huidige inzichten en zijn gebaseerd op prijspeil 2024. Voor de vergelijkbaarheid van de cijfers is er voor de jaren 2025 en verder geen verdere prijsindexatie meegenomen. De werkelijke tarieven worden elk jaar opnieuw vastgesteld op basis van de werkelijke prijsindexaties en overige ontwikkelingen in de begroting.* Sinds het vaststellen van het IWKP 2024 – 2028 hebben verschillende wereldwijde ontwikkelingen invloed gehad op de markt, waardoor het noodzakelijk was om af te wijken van het IWKP.

11. In de Kaderbrief van 2027 (op pagina 22) is aangegeven dat het IWKP moest worden losgelaten en werd aangekondigd dat het moest worden herijkt.

    Klopt het dat er nog geen herijking van de IWKP heeft plaatsgevonden voorafgaand aan de Begroting 2027 en wat is daar de reden voor? Wordt er nog een herijking aan de raad voorgelegd?

Antwoord
We starten in 2027 met de voorbereidingen voor het nieuwe IWKP om deze in 2028 te kunnen vaststellen. Ook het nieuwe IWKP wordt in samenwerking met de andere gemeenten in de Leidse regio ontwikkeld.

Wel hebben er de afgelopen periode mutaties in het vastgestelde IWKP plaatsgevonden waarover de raad inmiddels al is geïnformeerd in alle P&C producten, hierbij dient gedacht te worden aan

Technische vragen over lopende agendapunten

mutaties zowel in planning als in financiële middelen. Hier doelen we op in de toelichting in de kaderbrief 2027. Het IWKP 2024-2028 is een gezamenlijk regionaal beleids- en uitvoeringsplan voor de waterketen in de Leidse regio. De regionale actualisatieslag van het IWKP staat voor 2028 op planning om in 2028 met een geactualiseerd IWKP te komen. Het vroegtijdig doorvoeren van een actualisatieslag van de financiële module zal extra kosten met zich meebrengen welke niet voorzien zijn. De extra kosten komen dan ook ten laste van de voorziening riolering. * Aangeven wat van toepassing is.
Toelichting (indien nodig):